

med.

Til stk. 2

Forslaget til stk. 2 svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 18, stk. 2, i den gældende lov som ændret i 1985. Bestemmelsen giver adgang til at fremstille lydbøger og lydavisere af udgivne litterære værker med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre synshandicappede, som er ude af stand til at læse almindelige bøger, når fremstillingen ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag, jf. stk. 2, 2. pkt.

Et flertal i Ophavsretsudvalget har i betænkning nr. 1197/1990 foreslået, at hele området for eksemplar fremstilling til syns- og hørehandicappede, bortset fra adgangen til at fremstille eksemplarer i blindskrift, ændres til en aftalelicens.

Et mindretal i udvalget, bestående af biblioteksvesenets og Danmarks Radios repræsentanter, har tilsluttet sig den foreslåede aftalelicensmodel under forudsætning af, at den suppleres med en bestemmelse om tvungen voldgift i tilfælde, hvor der ikke kan opnås enighed om en aftale. Formålet hermed er at undgå, at man i længere tid kan blokere for informationsforsyningen for en befolkningsgruppe, som ikke på anden måde kan få adgang til de pågældende værker.

En lang række organisationer mv. har under høringen vendt sig mod den af udvalget foreslåede aftalelicens. Dette gælder Døvefilm Video, Københavns Kommune, Forbrugerrådet, Danmarks Blindbibliotek, Dansk Blindesamfund og Kommunernes Landsforening.

Efter Kulturministeriets opfattelse må det tillægges afgørende betydning, at der for de handicappede er meget væsentlige interesser forbundet med muligheden for at få adgang til beskyttede værker. Rettighedshavernes væsentligste interesse må efter ministeriets opfattelse antages at ligge i kontrollen med og sikkerheden for, at værksudnyttelsen på dette område alene retter sig mod de bestemte befolkningsgrupper, der har særlige behov for lydboseksemplarer o.lign., og ikke åbner mulighed for, at værkerne gøres tilgængelige for publikum i almindelighed.

Spørgsmålet har været drøftet med de andre nordiske lande. Under drøftelserne har det vist sig, at der ikke i de andre lande kan forventes fremlagt forslag om aftalelicens på det område, der omfattes af den gældende lovs § 18.

Kulturministeriet må på denne baggrund være af den opfattelse, at den eksisterende ordning med fri udnyttelse og tvangslicens bør opretholdes. Forsla-

get til § 17, stk. 2, er udformet i overensstemmelse hermed.

Kommunernes Landsforening og Danmarks Blindbibliotek har under høringen fremført, at bestemmelsen i stk. 2 også bør give adgang til at udsende lydavisere over telefonnettet. I lighed med Ophavsretsudvalget finder ministeriet, at et sådant forslag vil indebære en risiko for uberettiget udnyttelse, idet adgangen til aflytning af lydavisere over telefonnettet principielt står åben for alle. Kulturministeriet finder på denne baggrund ikke, at der i forslaget til § 17 bør gives mulighed for en sådan udnyttelse.

Til stk. 3

Forslaget til stk. 3 om aftalelicens for lyd- eller billedoptagelse til brug for syns- og hørehandicappede af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, er ny. Aftalelicensen er opbygget efter samme principper som lovforslagets §§ 13-14.

Forslaget bygger på en indstilling fra Ophavsretsudvalget i betænkning nr. 1197/1990 på baggrund af synspunkter fremført bl.a. af institutionen Døvefilm Video.

Flere høringsinstanser, herunder Det centrale Handicapråd, Fonden for Aktive Blinde og Danmarks Blindbibliotek har støttet forslaget.

Efter den gældende ophavsretslovs § 18, der er videreført i forlagets § 17, stk. 1 og 2, er der givet adgang til at fremstille lydbøger mv. til brug for syns- og hørehandicappede. Kulturministeriet finder, at der herudover, som påpeget af Ophavsretsudvalget, kan konstateres et behov for, at der til fordel for syns- og hørehandicappede gives en særlig adgang til at foretage optagelser af radio- og tv-udsendelser.

På baggrund af Danmarks internationale konventionsforpligtelser finder Kulturministeriet det mest hensigtsmæssigt, at dette spørgsmål søges løst ved en aftalelicensordning. Forslaget til § 17, stk. 3, er udformet i overensstemmelse hermed. En tilsvarende bestemmelse er gennemført i Norge i 1988.

Aftalelicensordningen i forslaget til § 17, stk. 3, forudsætter, at der indgås aftale mellem brugerne og en organisation, der repræsenterer en væsentlig del af danske ophavsmænd til den eller de pågældende værksarter. Aftalelicensen giver institutionen ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen.

Med sigte på at lette muligheden for, at en aftale vil blive indgået, er der i lovforslagets § 52 givet mulighed for, at hver af parterne kan kræve mægling. Der henvises nærmere til bemærkningerne til § 52.

Omfattet af forslaget til § 17, stk. 3, er statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller